

na nižší věk žáků základních škol a nižší míru jejich společenské vyspělosti ne zcela očekávatelné zjištění.

Tabulka č. 5 **Prostor věnovaný výuce dějin mezi ostatními předměty či tématy – podíl žáků (v %)**

Prostor	9. ročník ZŠ	2. a 3. ročník SŠ
příliš velký	4,2	3,7
přiměřený	89,2	83,3
nedostatečný	6,7	13,0

Žáci také měli zhodnotit, zda prostor věnovaný výuce dějin ve škole je mezi ostatními předměty či tématy dle jejich názoru přiměřený. Výrazná většina žáků považuje prostor určený výuce dějin za dostatečný. Na nedostatečný prostor pro výuku dějin upozorňují častěji středoškolští žáci oproti žákům ze základních škol, což může souviset také s nižším počtem hodin dějepisu v učebních plánech některých oborů středních odborných škol. Naprostá menšina žáků si naopak myslí, že prostor věnovaný dějinám je zbytečně velký.

4 Výuka soudobých dějin

Soudobé dějiny mají ve výuce dějepisu na 2. stupni základních škol a na středních školách nezastupitelné místo. Vymezení soudobých dějin může být obtížné a neexistuje pevný rok, u kterého můžeme s jistotou tvrdit, že jde o začátek soudobých dějin. Nejčastěji je za jejich počátek považován rok 1945, kdy skončila druhá světová válka. Tento rok se sice promítá v některých otázkách dotazníku pro žáka, nicméně pro pochopení dějinných procesů je nutné znát dějiny „krátkého“ 20. století.⁴ Podobně nesnadné je určit konec soudobých dějin, případně období či rok, ke kterému by se mělo v dějepisné výuce dospět. Podle platných rámcových vzdělávacích programů by totiž měly být zmíněny ve výuce i aktuální problémy současného světa.

Aktuálnost soudobých dějin umožňuje využívat vedle běžných vyučovacích metod a forem také specifické aktivizační metody, řízenou skupinovou výuku, exkurze, besedy s pamětníky apod., a to nejen v rámci vlastních hodin dějepisu, ale i v rámci projektové výuky společně s příbuznými předměty. Naopak určitou překážkou při výuce soudobých dějin je malý časový odstup od vyučované látky, nejednotné postoje ostatních učitelů a ne zcela jednotné postoje veřejnosti k nedávné minulosti.

4.1 Výuka soudobých dějin z pohledu ředitelů škol

V rámci inspekční činnosti hodnotili ředitelé škol ze svého pohledu situaci ve výuce soudobých dějin v základních a středních školách. Dále se vyjadřovali k tomu, jakou pozici by soudobé dějiny ve školním vzdělávání podle jejich názoru měly mít a jakými způsoby by se měly vyučovat.

⁴ Historiky je 20. století označováno za krátké (od sarajevského atentátu a vypuknutí první světové války do rozpadu Sovětského svazu a konce komunistických režimů ve střední a východní Evropě).